

הנודר מן המבושל

פרק ששי נדרים

הגהות הב"ח
(א) גבי אמר רב חסדא
ליבא דמשאל: (ב) רש"י
ד"ה כיון שאין וד"ה כ"ש
דמעלו דה"ל: (ג) ד"ה
נפקת וכו' למר הס"ד
ואל"כ מ"ה ועבדה גלמא
דהוסי דה"ל: (ד) ד"ה
וכן נפקת וד"ה ר' יהודה
ד"ה:

תוספות

כמאן מצליגן האידנא
על החוליים בר'
יובי: דלמר ארס מיון ככל
יוס דלילו למאן דלמר
דמיון כחלש השנה היו
תפלת שוא:

מתני' דלא כבבליא

דאבלי דייסא

בגמרא. וא"כ גם תבטל

עבה אסור לדיחו: איבא

דבשאיא להני נקרינ.

פירוש מי ימלא ששאל

להני נקי הדעת כמו נקי

שמי (פסחים ק"ה) וכן

לנקר תליו (בב"ב ה') ויש

מפישין נקרי כמו נכוח

(ג) הגקדנין תופסי אמו

ע"כ וכל המק"י דבב"ר

קמא של קליות וכן פ"י

(פרק כל שעה ד' לט)

ור"ח פירש קמא שר

עדשים ופירשו נראה יותר

דלפרש"י היה לו לקרותו

קמחא דלבישונא ושר

אמר פ' כל שעה ממנו

ליה קדימה בתפסי וזי

קמחא דלבישונא ה"א אמר

לעיל מיהו כהוא פירקא

דלמחר: לפ"ה. כלומר

לא יטעך לרוך ירוק ולא

יניח כבביל כבוד רבו:

בלוספיי. מין תפנים

רעיס: בל שבן דנסמך

עליהם למחר. שלא יתעלו

מחר וכל זמן שהמלח

בתוך הבג מעיס ה"כ

נסעד: וחוגרני צדעי.

פירוש חוגר וקושר היה

לדעו לפי שהיה חס בראשו

על היין ששהה בפקס:

שקול גולפא. לישיב

צבית המדרש: שמכבדת

בעליה. שלא אנטרך לישב

על גבי קרקע: שעטני

בעיל. חשבו היה לו

כמעיל:

כמאן מצליגן אקריי ואמריעי. ככל ימות השנה: כמאן כר' יוסי.
דלמר בפ"ק דר"ה (ד' טו.) ארס נדון ככל יוס דלילו לרבנן דלית
להו דנדון בר"ה כיון שנגמר דינן אין תפלה מועלת להן: קריי קריי
ממש. חולין ומיקרו קריי לפי שנספס קרה מחמת חליים: משני' דלא
כצנלאי. מתני' דשרי עבה משוס דלא
מתאכלא זי ריפתא: דלא כצנלאי.
דלילו לצנלאי כיון דלכלי בהדי ריפתא
תבטיל מיקרי ואסור: נקרינ. שאוכלי
צנקות. לשון אחר נקדני שמדקדקים
באכילתן וכדלמר' צ' שלשה שאכלו
(צרכות ד' ג.) הנקדנים תופסין אותם
צק: דייסא. מאלל של חטים מצושלים:
דחיטי כחמא דחיטי. דרב חסדא
מצני צבל היה שהיו אוכלים פת
צדייקא: צחסיסי. קמח של קליות:
עד פרסה. לך פרסה כדי לאכול
דייקא: לפסילה של אבר. שאינו
מתעכל: גולפא. בקליפת עץ:
מאכילני רוקח. שאין דרך לקנח
ההוא לאחר שנמנה לתוך פיו
כשמחזירה בקערה: מאכילני לואסר.
לואה שמתה הפרינים: גולפייני. מין
תאנים שקשין להתעכל: כ"ש שנסמך
עלין למחר. שמתוך שאין מתעכלין
מתעכבין צמעים וכל זמן שעומדין שם
זיין את הגוף: מורה ורזי. צבל הוראה
ומשכר. שמתוך שראתה פניו להזיין
היתה סבורה שנשתכר: כמגדלי חוירי. שמתוך שמרויחין הרבה פניהם להזיין:
גולפא. קנקן. והיה מציאו לצית
המדרש כדי שישב עליו: שמכנס
את צנניה. שלא היה יושב ע"ג
קרקע: דהוסי. גלימא חשוז': שעטני
מעיל. שהיה חשוז צעיניו כמעיל:
דל'

יהודה אבל ר' שמעון לא אבל א"ל רבי יהודה מאי טעמא לא אכיל מר אמר
ליה ר' שמעון אלו אין יוצאין מבני מעים כל עיקר אמר ליה רבי יהודה
כ"ש שנסמך עליהן למחר רבי יהודה הוה יתיב קמיה דר' טרפון אמר ליה
רבי טרפון היום פניך צהובין אמר ליה אמש יצאו עבדיך לשרה והביאו לנו
תרדין ואכלנום בלא מלח ואם אכלנום במלח כל שכן שהיו פנינו צהובין
אמרה ההיא מטרוניתא לרבי יהודה מורה ורזי אמר לה הימנותא בידא דההיא
איתתא אי טעימנא אלא קידושא ואברלתא וארבעה כסי דפסחא וחוגרני צידעי
מן הפסח עד העצרת אלא יחכמת אדם תאיר פניו אמר ל' ההוא צדוקי לרבי
יהודה פניך דומין אי כמלוי רבית אי כמגדלי חוירין א"ל ביהודאי תרוייהו
אסירן אלא עשרים וארבעה בית הכסא אית לי מן ביתא עד בי מדרשא וכל
שעה ושעה אני נכנס לכל אחד ואחד ר' יהודה כד אזיל לבי מדרשא שקיל
גולפא על כתפיה אמר גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה רבי שמעון שקיל
צנא על כתפיה אמר גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה דביתהו דרבי יהודה
נפקת נקטת עמרא עבדה גלימא דהוסי כד נפקת לשוקא מיכסיא ביה וכד
נפיק רבי יהודה לצלווי הוה מיכסי ומצלי וכד מיכסי ביה הוה מברך ברוך
שעטני מעיל זימנא חדא גזר רבן שמעון בן גמליאל תעניתא ר' יהודה לא
אתא לבי תעניתא אמרין ליה לא אית ליה כסויא שדר ליה גלימא ולא קביל
דל'

יאלת לשוק וקנתה ללמר (א) ועבדה גלימא: דהוסי. ועשתה ממנו סרבל טוב: וכד נפקס. איהי לשוקא הוה מיכסי ביה:
(ב) ורבי יהודה כד הוה מצלי הוה נמי מכסי ביה: שעטני מעיל. שהיה להן חצי צבל כך שלא היה להן אחר:

מצליגן אקריי. רופא חולי עמו ישראל: מריעי. על פליטת סופריהן:
מחסינין. דקתני דעבדה לא מיתאכלא צריפתא: דלא כצנלאי. דמלפתי
פיתן צדייקא דהווא עבה: נקדני. דייקנים במאכל: נהיין מעלין.
באזה דבר מעולה אכילת דייסא: דחיטי. יכול לאכלה צלחם של
חטים ודייקא דשערי יכול לאכלה
צלחם של שעורים: או דילמא. דייסא
של חטים יפה לאכול צבל שעורים
ושל שעורים צבל חטים. ואית דגרסי
נקריי מלשון כי קרן עור פניו (שמות
לה) מלאים חכמה ומאירה פניהם שנא' (א)
חכמת אדם תאיר פניו: ארלה צחסיסי.
היה מלפת פיתו צחסיסי. ומפרש לה
צמסכת פסחים (דף לט.) קימחא
דלבישונא קמח של קליות שעורים
שלא הביאו שליש ומישין אותן צמנור
וקלופין הן: מומני לך לאכול דייסא עד
פרסה. דע שאותו מאלל אינו קושר
לך אלא עד הילוך פרסה. ובשר
השור עד שלש פרסאות: ע"א אי
מומני לך לאכול דייסא עד פרסה
לך אחר דייסא לאכול וטפי לא ולאכול
צפר שור לך עד שלש פרסאות:
כל מידעם לא ספלוט קמי רבך. לא
מרוק רוק צפני רבך כדלמר צמס'
עירובין (דף טז.) הרק לפני רבו חיב
מיתה שנלמר' וכל משנאי אהבו מות
אזל אס אכלת דלעת ודייקא וזודמן
לך הרוק צפיק פלוט צפני רבך וזרוק
אותו לחוך שיש צו סכנת נפשות שהן
קשין לגופו של אדם כפתיחה של אבר:
ואפילו לפני צבור מלאה פלוט. ואל
תצייש: עד מתי אסה מאכילני רוקח.
שהיה נותן ההוא צפיו ומדביק צו
הרוק שצפיו ומחזירו בקערה: לאסר.
עפורית שצפנניו: צלוספייני.
תאנים שנמשלו יותר מדאי: כיון
שאין יוצאין מצני מעיס (א) כ"ש. דמעלו
שנסמך עליהן שאין אנו ירידים לאכול
מאלל אחר למחר: מורה ורזי. אתה
תלמידי צבל הוראה ואתה שיכור. מפני
שהיו פניו להזיין כל שעה: הימנותא
בידא דההיא איססא. אמונתו צידך
שאניי שותה כל השנה יין אלא קידושא
ואבלתא: וחוגר אני לרעי. וקושר
אני לרעי פדחמי משוס מיוחס ראשי
מפני ד' כוסות ששתיתי שאני חושש
מהן מפסח עד עזרת: אי כמלוי
צרכים כו'. שהן מרויחין ביותר
ופניהן להזיין ויפין: פרוייהו. לגדל
חוירין ולהלוות צרכים אסירי ליהודאי
ודאי לאו מייניהו פניו להזיין: שקיל
גולפא. היה נושא הקנקן לצית
המדרש לישיב עליה: מלאכה שמכנסת
כו'. דעכשיו ישב עליה צבית
המדרש: נפקת נקטת עמרא.
איהי לשוקא הוה מיכסי ביה:

כמאן מצליגן על קצירי ועל מריעי [כמאן
כר' יוסי] מדאמר קצירי ומריעי שמע מינה
קצירי קצירי ממש מריעי רבנן: ומותר בעבה:
מתני' דלא כבבליא (ב) דאמר ר' זורא בבליא
טפשיאי דאבלי לחמא בלחמא א"ר חסדא (ב)
דמשאיל להון להלין נקדני דהוצל הדין דייסא
היכין מעלי למיכלה דחיטי בלחמא דחיטי
ודשערי בלחמא דשערי או דלמא דחיטי
בדשערי ודשערי בדחיטי רבא אכליה בחסיסי
רבה בר רב הונא אשכחי לרב הונא דקאכיל
דייסא באצבעתיה אמ' ליה אמאי קאכיל מר
בידיה א"ל הכי אמר רב דייסא באצבעתא
בסיים וכל דכן בתרתין וכל דכן בתלת אמר
ליה רב לחייא בריה וכן אמר ליה רב הונא
לרבה בריה מוזמנים לך למיכל דייסא עד
פרסה למיכל בישראל דתורא עד תלתא פרסין
אמר ליה רב לחייא בריה וכן א"ל רב הונא
לרבה בריה כ' כל מידעם לא תפלוט קמיה
רבך לבר מן קרא ודייסא שהן דומין לפתיתא
של אבר ואפילו קמי שבור מלאה פלוט רבי
יוסי ורבי יהודה חד אכיל דייסא באצבעתיה
וחד אכיל בהוצא א"ל דאכיל בהוצא לדאכיל
באצבעתיה עד מתי אתה מאכילני צואתך
אמר ליה דאכיל באצבעתיה לדאכיל בהוצא
עד מתי אתה מאכילני רוקח רבי יהודה
ורבי שמעון אייתו לקמיהו (ג) בלוספייני רבי

תורה אור השלם
1. מי בהקבם ומי יודע
פשר דבר חכמת אדם
תאיר פניו ידע פניו
קלהת ח א
קפא:

מוסף רש"י

על קצירי ועל מריעי.
קצירי, מוליס, מריעי, רבנן
(ברכות כב.) מ"ח שאין
משושי כח (ד"ה טו.).
כמאן כר' יוסי. דלמר
ארס נדון צבל יוס,
וימפלג שדיוט אמו לוסת
כרננן דלמרי אין מיון
ולא יקסוכו מיתה, דאי
כרננן דלמרי אין מיון
ככל נקטת עליו (שם).
מידעם. שוס דבר לקמון
(ג.) אי כמלוי רבית אי
כמגדלי חוירין. כעין
מרויח צבל טורת ושמיס
בנלקס, לך פניהם להזיין
(ברכות נה.).

פירוש הרא"ש

כמאן מצליגן אמריעי
ואקצירי כר' יוסי.
דלמר אין ארס נדון
צריה: מריעי רבנן.
מריע גרסאם תלמי:
מתני' דלא כבבליא.
דלמריה אפי' עבה מיקרי
תבטיל: נקדני דהוצל. נקי
הדעת כמו המנקר תלמי:
בחיסי. קמח של קליות:
באצבעתא בחסי. האוכל
בלעג אחר הוא טוב
וכל עקן צמח אצבעת
או צנלס: למיכל דייסא
עד פרסה. לך שמה: כל
מדרש לא תפלוט. כל
מאלל שאכלת אס אתה
יושב לפני רבך ויש לך
רוק צמך פין תבלעט
ולא תפלוט אותו לפני
רבך: לבר מן קרא ודייסא
שדומין לפתיתא של אבר.
הנוגע רוקח אחר שאכלת:
מאכילני רוקח. הנדבק
בהוא אכל אצטע היה
מקנח מן הרוק: מאכילני
צואתך. שצין לפונן לבשר:
בלוספייני. מין תפנים:
מורה ורזי. צבל הוראה
כמותן שמתכ: וחוגרני
צדעי. מלאה הראש: שקיל
גולפא אבתפיה. מיח
לישב עליה צבית המדרש:
נקטת עמרא. לקחה למי:
שעטני בעיל. שהיה חשוז
עליו כמעיל:

יאלת לשוק וקנתה ללמר (א) ועבדה גלימא: דהוסי. ועשתה ממנו סרבל טוב: וכד נפקס. איהי לשוקא הוה מיכסי ביה:
(ב) ורבי יהודה כד הוה מצלי הוה נמי מכסי ביה: שעטני מעיל. שהיה להן חצי צבל כך שלא היה להן אחר: